

דגשים ועקרונות לשיח גורמי חוץ בפני משרתי צה"ל – מבצע "עם כלביא"

עדכון מס' 1 – 19/06/2025 שעה 14:45

א. כללי

להסברה בצבא תפקיד משמעותי בחיזוק צדקת הדרך ורוח הלחימה בשגרה, ובמיוחד בעת מלחמה. כחלק ממאמץ זה, לוחמי עבר, מרצים ומנחים נפגשים באופן בלתי-אמצעי עם חיילים בסדיר ובמילואים בהתאם להוראות קח"ר למפגש עם גורמי חוץ עם משרתי צה"ל.

ההסברה בצה"ל היא פעולה או תהליך של מתן פירוש למידע, שתכליתם לטפח את דמותו של צה"ל כצבא עם ממלכתי, ולחזק את חוסן המשרתים והמסגרת לאור יעודו של צה"ל. זאת על ידי העמקת התפיסה הערכית והכרתם הרעיונית של המשרתים להפנים את האחריות המוטלת עליהם בתפקידם, ולהעריך אותה נכונה באופן שישפיע על דפוסי פעולתם.

בפני חיילי צה"ל יופיעו רק דוברים ממלכתיים שאינם מזוהים פוליטית. בעת המפגש עם משרתי צה"ל יקפידו על יושרה, ענייניות וייצוגיות בהתאם לעקרונות האתיקה של ההסברה בצה"ל. זאת במטרה לחזק את צדקת הדרך, רוח הלחימה ותובנת המשימה של החיילים לאור ערכי צה"ל ויעודו.

האתיקה של ההסברה נועדה להבהיר את הגבולות לשיח חינוכי-ערכי ראוי, ולתת כלים בידי המפקדים לפעול באופן שבו השיח שהם מובילים, בעצמם או באמצעות גורם אחר, יהיה מצוי בתחום זה.

ב. עקרונות האתיקה של ההסברה בצה"ל

1. המפקד כמחנך ותפקידו של גורם החוץ

- הובלת התהליכים החינוכיים מוטלת בראש ובראשונה על המפקד. מצופה ממנו כי ינהיג את השיח החינוכי-ערכי ביחידה, ויפעל ליצירת הזדמנויות למפגש פתוח ולשיח ערכי.
- המרצה האזרחי נועד להיות עזר כנגדו, לאפשר לו להעמיק את השיח ולטעון את המפקד וחייליו במידע רלוונטי. יחד עם זאת, על המרצה האזרחי להיזהר מלהיכנס לנעליו של המפקד ולהימנע מלעסוק באופן ישיר בסוגיות הקשורות בתפקיד היחידה וערכיה, בפקודות צה"ל או בכל סוגייה מבצעית אחרת (אסטרטגית או טקטית) השורה בהווה.
- על המרצה לנהל שיח מקדים עם המפקד ולקבל את דגשיו לשיחה. המפקד הוא שיבצע את הפתיחה לשיחה ויציג את מטרותיה, הוא הקובע את גבולות השיח, ולבסוף הוא המסכם והמחבר את הפעילות החינוכית ליחידה ולמשימותיה.

2. צה"ל כצבא עם

- בעת מפגש עם משרתי צה"ל, זכרו כי צה"ל הוא צבא העם, המגייס לשורותיו חיילים ומפקדים מכל קשת החברה הישראלית. המשרתים בצה"ל בסדיר ובמילואים הם גם אזרחי המדינה, ומתוקף כך מחזיקים בעמדות, דעות ואמונות מגוונות ביחס לנושאים המצויים על סדר היום הציבורי. בעת שירותם עליהם לפעול יחד לעמידה במשימה משותפת, ולכידות המסגרת היא מרכיב קריטי לעמידה מיטבית בכל משימה.

חדירתו של שיח מפלגתי או מפלג לתוך הצבא, במיוחד בזמן לחימה, עלולה לפגוע בלכידות המסגרת ומתוך כך לפגוע בעמידה במשימה. **הקפדה על עקרונות האתיקה של ההסברה חיונית לשמירה על לכידות זו.**

- **ההסברה הצבאית עשויה להשיק לנושאים רגישים, בין אם בשל נגיעתם בזהות האישית ובעמדותיהם של החיילים, המשתתפים בפעילויות החינוך בפקודה, ובין אם בשל נגיעתם בסוגיות חברתיות או מגזריות השנויות במחלוקת או מצויות בזיקה לתחום הפוליטי.** מחד גיסא, התעלמות מסוגיות אלו עלולה לפגוע ביכולת לנהל שיח ישיר וכנה, ואף לניכור מהמסגרת הצבאית שעלולה להיתפס כלא רלוונטית לסוגיות המעסיקות את החייל; ומאידך גיסא, עיסוק לא מותאם בתחומים אלה עלול לחצות את המותר בצבא של מדינה דמוקרטית, ולפגוע בחירויות הפרט של המשרתים בצבא.

3. הממלכתיות הצבאית

- **צה"ל הוא צבא ממלכתי, הנתון למרות החוק והממשלה ופועל כשרק המשימה לנגד עיניו, תוך הימנעות מעיסוק בסוגיות פוליטיות או בסוגיות חברתיות שנויות במחלוקת שאינן קשורות לתפקוד הצבא ולערכיו.**
- **מנגד, חובה על כל המפקדים, בהתאם לדרג ולתפקיד, לעסוק בכל סוגיה מקצועית, ערכית וחברתית שיש לה קשר ישיר לתפקוד היחידה והצבא.** בכלל זאת, גם בסוגיות צבא-חברה ובסוגיות הקשורות בנושאי חוץ וביטחון, כל זאת בהתאמה לדרג ולאוכלוסייה ולאור ערכי צה"ל.
- **בעת הזו של מלחמה מתמשכת, ולצידה דיון ציבורי רחב בסוגיות הקשורות אליה, קיימת חשיבות לשמירה על הממלכתיות הצבאית, גם באמצעות הקפדה על עקרונות האתיקה של ההסברה.**

4. רוח צה"ל

- **"רוח צה"ל" היא תעודת הזהות הערכית של צה"ל, אשר עומדת ביסוד הפעולות של כל חייל וחיילת בצה"ל – בסדיר ובמילואים. בהקשר זה, משמשת "רוח צה"ל" את המפקדים והחיילים במערכים השונים בעיצוב דפוסי הפעולה שלהם ומסמנת את הראוי ואת שאינו ראוי. על פי "רוח צה"ל" ינהגו, יחנכו ויבקרו את עצמם ואת זולתם. כל חינוך לערכים בצה"ל חייב להיות בהלימה לרוח צה"ל, והמחויבות אליו משותפת לכל המשרתים, בכל המערכים, המקצועות והדרגות.**
- **הניצחון, ההישג המבצעי הראוי והעוצמה הצבאית נסמכים, בין השאר, על מימוש ערכי צה"ל כפי שהם באים לידי ביטוי הן בשגרה והן בקרב. עמידה במשימה היא גם עמידה בערכי צה"ל ומשקפת מימוש של היכולות המקצועיות יחד עם הגשמת הערכים של צה"ל.**

ג. דגשים כלליים לאתיקה של הסברה עליהם יש להקפיד בעת מפגש עם משרתי צה"ל:

- **מטרת העל של כל פעולה חינוכית בצבא היא חיזוק צדקת הדרך ורוח הלחימה של צה"ל.**
- **"רוח צה"ל" הוא המצפן הערכי המוביל את רוח הלחימה ומנחה את פעולות צה"ל בשגרה ובחירום.**
- **יש להקפיד על שיח מכבד, ואין להעיר הערות העולות לפגוע בחיילים ובמפקדים בהיבטי מוצא, דת, לאום, מין, מעמד או תפקיד.**
- **יש להקפיד על העברת המידע באופן הבא:**
 - ✓ **אמינות ודיוק בעובדות.**
 - ✓ **מסירת מידע בהקשר.**
 - ✓ **הקפדה על מסרים גלויים.**

✓ הימנעות מבחירה סלקטיבית של עובדות.

✓ יצירת הבחנה ברורה בין עובדות ובין פרשנות.

• **יש להקפיד על מסרים ממלכתיים:**

✓ אין להביע עמדות פוליטיות ומפלגתיות, אין לצדד בגישות פוליטיות או נגדן, ואין להתייחס למפלגות פוליטיות.

✓ אין "לנופף" בדגלים חברתיים ו/או באג'נדות חברתיות המצויים במחלוקת ולא הוכרעו על פי חוק, או שאינם תומכים את המשימה הצבאית.

✓ אין להטיף לעקרונות דתיים או נגד עקרונות דתיים, ואין להטיף למיסיונריות בכל דת שהיא.

✓ אין להתבטא בגזענות.

• **ישנה חשיבות רבה להדגיש מסרים מאחדים ומלכדים, המחזקים את צדקת הדרך ואת רוח הלחימה.**

ד. דגשים ספציפיים למבצע "עם כלביא":

• השיח בנוגע למבצע נועד לחזק את צדקת הדרך, להעמיק את ההבנה של ההקשרים הרחבים של המשימה, לבסס את תחושת ההישג להעמיק את הדריכות והמוכנות הנדרשת להמשך.

• יש להדגיש את צדקת הדרך: המשטר האיראני הצהיר פעמים רבות כי בכוונתו להשמיד את מדינת ישראל. החל מה-7 באוקטובר הוא אף פעל ברוח זו וסיפק רוח גבית ואמצעים לארגוני טרור בכל רחבי המזרח התיכון. החזקתו בנשק להשמדה המונית הוא איום על מדינת ישראל ועל העולם כולו – מטרת המבצע היא להסיר את האיום הזה.

• השיח יאזן בין הצגת ההישגים יוצאי הדופן של צה"ל וארגוני הביטחון האחרים במתקפה לבין הדגשת הסיכונים שעומדים בפני העורף האזרחי והצבאי, והחובה להתנהל באחריות וממלכתיות, לשמור על דריכות מבצעית ולהישמע להוראות פיקוד העורף.

• יש להציג את תמונת המערכה השלמה: החיבור בין הלחימה בזירות השונות והקשר בין ההישגים בעזה, בגבול הצפון ובאיראן: חיצו הצפון, מרכבות גדעון ועם כלביא כמערכה משותפת. יש להדגיש כי במקביל למערכה באיראן מוסיף צה"ל לפעול למול איומים נוספים ברצועת עזה, באיו"ש, בגבול הצפון ובמקומות נוספים. על חיילי צה"ל ללמוד את האיומים, להיערך אליהם ולמלא את תפקידיהם בהגנה על ביטחון המדינה.

• יש להדגיש בפני מפקדי צה"ל וחייליו הנמצאים בעורף כי אזרחי ישראל נושאים אליהם עיניים וכי עליהם לשמש דוגמה ומופת בהתנהגותם. עלינו לפעול בממלכתיות, לשמור על ערנות ודריכות, להפגין ביטחון ורוגע ולמלא את התפקיד הצבאי אליו הוכשרנו על הדרך הטובה ביותר.